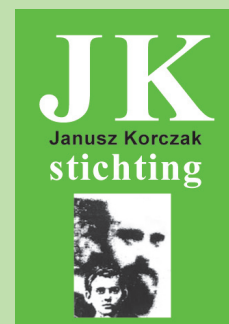

Janusz Korczak Bulletin

halfjaarlijkse nieuwsbrief van de Janusz Korczak Stichting
voorjaar 2011

VAN DE REDACTIE EN HET BESTUUR

De Lente is begonnen en dat kunnen we merken ook! Heerlijk om eindelijk weer even in het zonnetje een kopje koffie te kunnen drinken. Neemt u dan vooral even dit nieuwe bulletin ter hand, zodat we u tijdens het genieten van de eerste zonnestrallen kunnen bijpraten over de nieuwtjes van de Janusz Korczak Stichting. Theo Cappon, onze voorzitter vertelt over zijn kennismaking met Korczak en wat hem in diens werk zo inspireert. Ook geeft Theo een korte impressie van zijn reis naar Kazan. Verder een verslag van de ontmoetingsdag van de Ghana-werkgroep. Veel aandacht deze keer voor Arie de Bruin, die afscheid nam als voorzitter van de raad van bestuur van de Rotterdamse Stichting 'Kind en Onderwijs' en uiteraard ook weer aandacht voor een aantal (inter)nationale activiteiten en nieuwtjes.

Eén van onze belangrijkste activiteiten, de jaarlijkse studiedag, hebben we dit jaar helaas af moeten gelaten vanwege het feit dat er te weinig aanmeldingen waren. We gaan ons uiteraard beraden op mogelijke oorzaken en zullen daar wellicht onze achterban ook over raadplegen!

UIT HET WERK VAN KORCZAK

De Kleine Revue

In het Janusz Korczak Bulletin is een vaste rubriek opgenomen, die vernoemd is naar het beroemde kindertijdschrift: Kleine Revue. Aan een aantal lezers, of het nu om medewerkers, leden, donateurs of sympathisanten van de Stichting gaat, doen we het verzoek een paar vragen te beantwoorden. Uiteraard staat daarbij het werk van Korczak centraal, wat men van hem geleerd heeft en hoe dit vertaald wordt naar de omgang met kinderen. Wij hopen dat de beantwoording van de vragen in de geest van Korczaks kinderkrant persoonlijke bijdragen oplevert, zonder opsmuk of volzinnen. De blik op kinderen, aldus Korczak, zou meer gevuld moeten zijn met zelfvertrouwen en vanuit het eigen perspectief opgebouwd. Korczaks hoofdwerk Hoe houd je van een kind ein-

digt niet voor niets met de woorden dat de bezieling in laatste instantie uit jezelf dient te komen. Korczak bezielt, dat is zeker, maar hoe heeft de lezer van zijn werk dit innerlijk verwerkt, wat is daarvan zichtbaar en voor met name kinderen merkbaar? Daarover wil deze rubriek opheldering geven. Dit keer worden de vragen beantwoord door Theo Cappon.

Ik stel mij voor

Theo Cappon, geboren te Badhoevedorp in de zomer van 1938. Na mijn agrarische studie aan de Hogere Landbouwschool heb ik 15 jaar gewerkt in het landbouwonderwijs. Vervolgens stapte ik over naar de studie pedagogiek aan de VU te Amsterdam. Eind 70-tiger jaren begon ik als docent aan de oudste kweekschool van Nederland, de befaamde Pedagogische Academie te Haarlem waar mensen als Theo Thijssen en prof Branger hun opleiding begonnen. Heb twee prachtige dochters en een dynamische kleinzoon, die de kunstopleiding in Utrecht volgt. Leef nu als single.

De kennismaking

Tijdens mijn studie kwam ik via de bekende prof. Van Hulst (nu 100 jaar!) in aanraking met het gedachtegoed van Janusz Korczak. Dat was een verpletterende eye-opener. Ik begon zijn boeken en artikelen te lezen en Korczaks ideeën hebben mij daarna niet meer losgelaten. Bovendien kwam ik onder de indruk van de grote gedrevenheid en activiteiten voor kinderen van Korczak-vrienden in Rusland, Zwitserland en Brazilië. Sinds 1989 ben ik voorzitter van de Nederlandse Janusz Korczak Stichting.

De inspiratie

Het inspirerende aan Korczak is zijn mens(kind) beeld.. Als een kind bij zijn geboorte in deze wereld komt is het een compleet en volwaardig mens met zijn eigen competenties en potenties.. Het is volstrekt gelijkwaardig aan de volwassen opvoeder. Daaruit vloeit voort Korczaks pedagogiek van het respect.

De praktijk

Overall waar volwassenen oprecht luisteren naar kinderen en hen serieus nemen. Respect hebben voor de sterke maar ook voor de mislukkingen en fouten van kinderen. Als de meester, de juf of de groepsleidster

een kind vertrouwen en zelfrespect geeft.
Kortom, als een kind mag zijn zoals het is.

De 'foto'

Eén van de mooiste, maar tegelijkertijd moeilijkste uitspraken van Korczak is zijn waarschuwing aan de volwassene: *Denk erom, een kind is niet je bezit*. Bewust of onbewust willen opvoeders kinderen plooiën naar hun wensen en ideeën, zonder zich af te vragen: Waar is het kind zelf? Het zal zijn eigen leven moeten leven. 'Een eik is een eik en een berk is een berk.'

(Korczak, uit: Hoe houd je van een kind)

De toekomst

De pedagogiek van Korczak is nog springlevend. Nog steeds worden de rechten op veel plaatsen met voeten getreden en zijn uitspraak dat kinderen en volwassenen dezelfde rechten hebben heeft nog niets aan betekenis en urgentie verloren. Maar ook zijn radicale pedagogiek is een blijvende inspiratie voor onderwijs en opvoeding. Want kinderen worden bijvoorbeeld in scholen nog steeds afgerekend op meetbare leerprestaties (CITO) in plaats van hun vele andere competenties. Ook zijn oproep om kinderen een grotere verantwoordelijkheid en autonomie te geven is maar al te vaak aan dovemansoren gericht.

ACTIVITEITEN JKS

Aankondiging Jubileum

Volgend jaar – 2012 – is in meerder opzichten een belangrijk jaar voor de JKS. Niet alleen herdenken we de 70e sterfdag van Janusz Korczak (1878-1942), ook vieren we het 30-jarig bestaan van de Janusz Korczak Stichting. Zet u alvast deze datum in uw agenda: 6 oktober 2012, en houdt u de website in de gaten voor meer informatie. Uiteraard informeren wij u ook in het najaar via dit bulletin.

Korczak weekend-conferentie 2011 (4-6 november)

De Janusz Korczak Stichting organiseert in het weekend van 4-6 november 2011 weer haar tweejaarlijkse conferentie voor studenten, docenten en overige belangstellenden. De conferentie vindt plaats in het Zeehuis te Bergen aan Zee. De werktitel van de conferentie is voorlopig: *Waar kom jij vandaan; wie ben jij?*

Onze pedagogische zoektocht naar respect voor diversiteit, geïnspireerd door Janusz Korczak. De thema's rondom dit actuele onderwerp zijn op dit moment in voorbereiding. Gezien de overstelpende

belangstelling voor het Korczak weekend van 2009 raden we iedereen aan zich nu al (voorlopig en onder voorbehoud) op te geven.

De definitieve uitnodigingen en inschrijving vinden begin mei/eind juni 2011 plaats
Verdere informatie info@korczak.nl of 020-6447018

Een 5-daagse reis naar het Warschau van Janusz Korczak.

Al eerder kregen we vanuit onze achterban de vraag voorgelegd of de Janusz Korczak Stichting niet eens een bezoek aan Warschau en Treblinka zou kunnen organiseren voor een kleine groep donateurs en overige belangstellenden die sterk meeleven met de activiteiten van onze stichting.

Welnu, we gaan spijkers met koppen slaan.

Voor wie: Mensen van alle leeftijden die donateur zijn van de Korczak Stichting of behoren tot de groep belangstellenden die de activiteiten van onze stichting op de voet volgen. We denken aan een kleine groep van ca 10 personen

Periode: Voorjaar 2012 (100 jaar geleden, 1912, werd het weeshuis Dom Sierot geopend).

Duur: 5 dagen. (Nadere datum voor een belangrijk deel in overleg met de personen die zich hebben aangemeld).

Doel: Bezoeken aan belangrijke plekken die verbonden zijn met Korczaks leven en werk. Zoals het eerste weeshuis Dom Sierot en/of het tweede weeshuis Nash Dom; het voormalige ghetto en het ghetto memorial centrum; Joods historisch museum; het vernietigingskamp Treblinka; wandeling door het oude, herbouwde centrum van Warschau; documentatie centrum Warschau in de 2e Wereldoorlog; concert; etc.

Transport: Nachttrein Amsterdam – Warschau c.q. vliegtuig Schiphol – Warschau (wordt later bekend)

Verblijf: Eenvoudig hotel

Prijs: Nog niet bekend

Aanmelden: Voor 1 december 2011 via info@Korczak.nl of tel. 020-6447018

(Het aanmelden is natuurlijk onder voorbehoud ivm prijs en periode. Definitieve gegevens in ons Bulletin van het najaar 2011) Geeft u svp aan welke periode in het voorjaar van 2012 voor u het meest geschikt is).

Uitreiking Janusz Korczak Prijs 2010

Op 17 november j.l. werd in het AZC te Crailo (Laren) de tweejaarlijkse Korczak Prijs uitgereikt. De jury had uit de 5 genomineerden uiteindelijk Stichting De Vrolijkheid als winnaar naar voren gehaald. Een bijzondere organisatie die zich al meer dan 10 jaar inzet voor kinderen in asylozoekers centra. (AZC's).

Het werd een buitengewoon feestelijke middag. Na 't

welkom door de voorzitter van de Korczak Stichting, Theo Cappon, was het podium al meteen gereed voor het optreden van een jonge Rapper, die tijdens zijn razendsnelle teksten ondersteund en begeleid werd door dansende kinderen uit het AZC Crailo .

Het jurylid Jaap Bros vertelde aan alle aanwezigen nogmaals waarom de prijs dit jaar werd toegekend aan De Vrolijkheid.

Zo staat in het Jury rapport o.a.:

Zij (Stichting De Vrolijkheid) zet zich als netwerk van mensen in voor kinderen en jongeren in asielzoekerscentra (azc's). Deze jonge vluchtelingen hebben indringende ervaringen achter de rug en ook hun bestaan in Nederland is vaak lang onzeker. De Vrolijkheid zet zich in die situatie in, neemt kinderen serieus en benadert ze niet als slachtoffers. Ze laat zich inspireren door de eigen veerkracht en wereld van deze kinderen. Door middel van kunst in de vorm van theater, dans, muziek etc. kunnen kinderen en jongeren hun eigen verhaal vertellen, zelfvertrouwen en talent ontwikkelen. (...) Met de 5 V's van Vrolijkheid, Vertrouwen, Veiligheid, Veerkracht en Verhaal komen prachtige activiteiten tot stand waarin elk kind telt, gerespecteerd wordt en zichzelf mag zijn.

Jaap memoreerde nog eens dat ons land al eeuwenlang een traditie kent waarin vreemdelingen ruimhartig een plek konden vinden. En dat dat zo moet blijven.

En toen brak het moment aan waarop hij, geassisteerd door twee kinderen uit het centrum, het borstbeeld van Korczak onthulde. Er volgde een daverend applaus.

De directeur van De Vrolijkheid, Fronnie Biesma,

nam met een indrukwekkende rede, tevens dankwoord, het beeld in ontvangst. Kernpunt uit haar toespraak:

Maar vooral is het verhaal van en over Korczak een verhaal over Veerkracht. De kern van ons werk. De uitdaging van deze tijd. Hoe houden mensen geloof in mensen, geloof in zichzelf, hoop voor de toekomst. En hoe doen mensen dat als zij niet langer worden gezien en behandeld als de mensen die zij zijn, maar als probleem voor de samenleving dat vooral opgelost moet worden.

Hoe doen grote mensen en kinderen dat eigenlijk ? Korczak over de veerkracht van kinderen.

Vlak na de eerste wereldoorlog bezocht een Amerikaans comité zijn kindertehuis. Hij schreef: "Zij kenden de ontdekking niet die wij onlangs hadden gedaan. Als een kind niet van honger is gestorven, maar slechts hongerig, slechts verzwakt, dan bouwt het uit prikkeldraad op een verkoelde balk een schommel."

Kinderen doen het dus zelf. Zo eenvoudig is het.

Als wij ze maar vrijplaatsen bieden in ruimte of tijd waarin dat kan: Vrijplaatsen waarin het Veilig is, waar Vertrouwen in jezelf en de ander kan groeien, waar Inspiratie in en door Veerkracht is, waar ruimte is voor het Verhaal. Vrijplaatsen waarin schoonheid kan zijn in een wereld waar dat niet altijd gewoon is. En niet te vergeten waar we Vrolijk zijn en spelen met de wereld en onze verhalen.

De bijeenkomst werd besloten met een informeel samenzijn waarin mensen uit de achterban van onze Korczak Stichting en vele vrijwilligers en stafleden van De Vrolijkheid gesprekken voerden en elkaar informeerden over hun passies, interesses en ervaringen. Een onvergetelijke dag !!

Korczak Ghana Dag 16 januari 2011

Na het succes van de Ghana studie-/ontmoetingsdag van het afgelopen jaar, organiseerden we vanuit de Korczak Ghana werkgroep wederom een dag voor iedereen die interesse heeft in vrijwilligerswerk in Ghana en in het bijzonder in de Stichting Partnership Ghana. Onderstaand een impressie van deze dag.

Het is zondagochtend 16 januari 2011. Op het kantoor van Spirit Jeugdhulp in Amsterdam stromen de gasten binnen, terwijl de organisatoren nog bezig zijn met de laatste voorbereidingen. Vandaag organiseert de Korczak-Ghana werkgroep voor de tweede keer een Ghana studie-/ontmoetingsdag, bedoeld voor vrijwilligers die interesse hebben om naar Ghana te gaan. Met een divers programma worden de deelnemers geënthousiasmeerd, geactiveerd en wordt kennis over Ghana en Korczak bijgespijkerd.

De groep deelnemers bestaat uit een team internationale vrijwilligers van partnerorganisatie Youth Service Initiative, vrijwilligers die dit jaar nog naar Ghana gaan, ouders, gastsprekers en overige geïnteresseerden en partners, totaal 24 man.

De Ghana-werkgroep ondersteunt de projecten van CPYWD in Ghana vanuit Nederland. Dit doen we voornamelijk door het voorbereiden van (toekomstige) vrijwilligers en het geven van feedback op de projecten en het uitwisselen van kennis.

Vanuit de Korczak-Ghana werkgroep werken we al ruim drie jaar samen met de Ghanese organisatie Community Partnership for Youth and Women Development (CPYWD). Ons belangrijkste doel is om de vrijwilligers inhoudelijk te ondersteunen in hun voorbereiding en tijdens hun verblijf. Daarnaast geven we feedback op de projecten in Ghana en staat uitwisseling van kennis en ervaringen centraal. Met succes zijn er al 13 vrijwilligers naar Ghana gegaan voor minimaal 2 maanden. De vrijwilligers houden zich vooral bezig met de jeugdprogramma's. Ze draaien mee met de naschoolse activiteit, waar creativiteit en actieve participatie van kinderen centraal staat, en leveren een bijdrage aan het trainen van de groepsleiders. We richten ons dit jaar op het ontwikkelen van een continuïteitsplan: Hoe zorgen we ervoor dat de lokale vrijwilligers en leiders uiteindelijk volledig zelf de projecten kunnen draaien? Wat is hiervoor nodig? En hoe kan je als vrijwilliger hier een bijdrage aan leveren?

Dit thema vormde de rode draad van de dag. We willen voorkomen dat vrijwilligers iedere keer opnieuw activiteiten ontwikkelen die inzakken zodra de vrijwilligers weggaan. Het streven is dat de vrijwilligers vanuit de bestaande activiteiten, passend bij de kwaliteiten en interesses van de lokale bevolking aan de

slag gaan. Makkelijker gezegd dan gedaan. Genoeg te doen als werkgroep dus!

Aan het einde van de dag blikken de deelnemers volaan en moe terug. Het was een intensieve dag met heel veel informatie. Gelukkig blijft de onderlinge inspiratie en positieve energie hangen.

Noot: sinds vrijdag 4 maart heeft Maartje Bos samen met 2 andere bestuursleden officieel een Stichting opgericht genaamd Partnership Ghana met als doel om de Ghanese organisatie Community Partnership Ghana op alle vlakken te ondersteunen. Vanuit de Korczak Ghanawerkgroep zal Sanne Peters als vrijwilligerscoördinator toetreden en Theo Cappon en Aliya zijn vaste gasten. Meer informatie is te vinden op www.partnershipghana.com

Sanne Bachman (25) aan het woord over haar avontuur

Sanne is net afgestuurd als muziektherapeut en ga nu voor 3 maanden naar Ghana om vrijwilligerswerk te doen bij onze partnerorganisatie. Sanne was 15 toen ze in contact kwam met de Korczak stichting. Ze is als kind en begeleider mee geweest naar de Nash Dom Kampen in Utrecht. Daarnaast is ze vanaf de start een vaste en trouwe deelnemer van de Korczak-Ghana werkgroep.

Tijdens de werkgroep bijeenkomsten heb ik CPYWD goed leren kennen en groeide mijn enthousiasme om de projecten in Ghana een keer te bezoeken. Nu heb ik mijn opleiding afgerond en heb ik de kans om het project te bezoeken en er zelf in mee te draaien.

Ik wil graag zelf ervaren hoe de projecten draaien. Ik ben ook erg benieuwd hoe het is om een tijdje in een andere cultuur te leven en op deze manier een andere cultuur te leren kennen.

Ik ben zeer slechtziend en in Nederland kan ik mijzelf goed redden. Er zijn hulpmiddelen beschikbaar zodat ik kan studeren. Ik woon zelfstandig en kan mij gemakkelijk verplaatsen (te voet of met het openbaarvervoer). Ik denk dat dit in Ghana wel wat anders is.

Ik verwacht dat dit een ervaring wordt die ik nooit zal vergeten en dat ik door deze ervaring mijzelf op persoonlijk en beroepsmatig vlak verder ontwikkel. Door naar Ghana te gaan, de staf van CPYWD te ontmoeten en iedereen te ontmoeten die een bijdrage levert aan CPYWD hoop ik samen een leuke tijd te hebben en van elkaar te leren.

Ik hoop met mijn ervaring en kennis betreft creativiteit, muziek, de visie van Korczak en werken met kinderen een bijdrage te kunnen leveren aan de projecten van CPYWD.

PRIKBORD

WWW.KORCZAK.NL voor veel informatie over Korczak. Kijk onder actueel om alle recente berichten te lezen. Hier plaatsen wij ook graag uw bijdragen. Mail deze naar Joop Berding (jwa.berding@ziggo.nl)

‘Opvoeding teveel gericht op individu’

Kinderen worden tegenwoordig teveel opgevoed tot individuele gelukszoekers. Volgens pedagoog Micha de Winter kan dat gevolgen hebben voor de manier waarop kinderen later meedraaien in de maatschappij. Dit zegt hij in zijn nieuwe boek ‘Verbeter de wereld, begin bij de opvoeding’.

De vraag die hij stelt is hoe al die gelukszoekers straks samen moeten leven. Volgens hem gebeurt opvoeden te veel op de vierkante millimeter en met de weinig aandacht voor de maatschappij. Als voorbeeld noemt hij opvoedprogramma’s die op tv te zien zijn zoals Supernanny en Opvoedpolitie. ‘Daarin leren ouders hoe ze het gedrag van hun kinderen moeten reguleren en hoe ze hen laten gehoorzamen. Niet hoe ze meedraaien in de maatschappij. We zijn vergeten dat opvoeden ook met maatschappelijke idealen te maken heeft.’ Deze manier van opvoeden waarin mensen zichzelf almaar belangrijker vinden, kan zelfs vreselijke gevolgen hebben. ‘Fenomenen als haat, racisme en genocide kunnen worden aangewakkerd door de opvoeding. We moeten ervoor waken dat we dat niet met zijn allen doen.’ De Winter ziet meer overleg tussen ouders onderling, ouders met de school, de kinderopvang en Centra voor Jeugd en Gezin als mogelijke oplossing.

gelezen in de nieuwsbrief van kinderopvangtotaal, 8 maart 2011

Rapport: Armoedesignalement 2010 : actuele gegevens over de armoede in Nederland

Samenvatting: Deze publicatie bevat actuele gegevens over armoede in Nederland. De ontwikkeling van het armoedepercentage wordt beschreven op basis van vier inkomensgrenzen. Volgens deze vier inkomensgrenzen bleef de armoede in 2008 vrijwel stabiel, maar werd het aandeel arme huishoudens en personen groter in 2009. Op individueel niveau zijn vooral kinderen en niet-westerse allochtonen oververtegenwoordigd.

C. Vrooman; ... [et al.]. - Den Haag : Sociaal en Cultureel Planbureau (SCP); Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS), 2010. - ISBN 9789037704587
De papieren versie is voor 16,50 euro verkrijgbaar via www.scp.nl. it nieuwsbrief Nederlands Jeugd Instituut (NJI), maart 2011

INTERNATIONAAL

Even onszelf voorstellen: Korczak Vlaanderen

Janusz Korczak Vlaanderen vzw werd opgericht in 2002 met ondersteuning van de vakgroep pedagogiek Universiteit Gent (UG). Sindsdien heeft de vereniging zich beziggehouden met het geven van sessies over leven en werk van Janusz Korczak aan master studenten pedagogiek UG en het ondersteunen van een basisschoolteam uit Antwerpen die te kampen had met een enorme aangroei van andersstalige nieuwkomers (het Koning Matthijsjeproject). Over dit project publiceerde Johan Huybrechts in het Korczak Jaarboek 2006 een artikel onder de titel ‘Ik wil ook koning worden’. Sinds 2009 wordt ook gebouwd aan een samenwerking met de katholieke hogeschool Limburg (Khlím, in Diepenbeek, Vlaanderen). Ronald Lichter, één van de bestuursleden, heeft in 2009 het kinderboek van Janusz Korczak over Kajtus vertaald in het Nederlands (Kajtus, de tovenaar). Dit kinderboek is oorspronkelijk uit 1934. Momenteel is Ronald bezig aan de vertaling van het kinderboek het Bankroet van de Kleine Jack. Wie interesse heeft in Janusz Korczak Vlaanderen vzw en wil meewerken kan contact opnemen met Erik Tassyns.

Korczak Vlaanderen vzw zou graag in contact komen met mogelijke sponsors voor de Vlaamse Korczak prijs. Meer informatie hierover vindt u op de website.

Een kort bezoek aan Kazan

Door: Theo Cappon

Begin december 2010 ligt de stad Kazan hoog op de oevers van de Wolga te stralen in de winterzon. De middeleeuwse stad is bedekt met een dik pak sneeuw waar de gouden koepels van de kerken en de blauwe minaretten van de grote moskee prachtige tegen afsteken.

De brede Wolga is bevroren en op de grote ijsvlakte zitten overal zwarte stipjes; mannen die in het ijs gaten boren om er hun vissnoer in te laten zakken. Tegen de vrieskou, -22 c, staat de grote fles goedkope wodka naast hun gammele krujke.

In die eerste dagen van december organiseerde onze collega Roza Waleeva, voorzitter van de Russische Korczak Stichting en dekaan van de Pedagogische Faculteit van de Universiteit van Kazan, een seminar rond de pedagogiek van Janusz Korczak. Vanwege het huwelijk van een goede vriendin, Nastia Makukha, die zich al jaren inzet voor de Russisch-Nederlandse Nash Dom kinderkampen, was ik in de gelegenheid dit seminar bij te wonen en zelf een korte lezing te geven over autonomie en actief burgerschap.

Wat mij steeds weer treft in de verschillende Russische Korczak Verenigingen is de praktische insteek van hun werk. Roza Waleeva en haar studenten zijn daarvan een mooi voorbeeld. Zodra studenten als 1e jaars pedagogiek hun studie beginnen, biedt Roza hen aan lid te worden van de Korczak Studentengroep. Dat betekent regelmatig studiebijeenkomsten maar ook vrijwilligerswerk in een kindertehuis zo'n 20 km buiten de stad. Eén keer per twee weken gaat de groep met een minibusje van de universiteit naar deze kinderen en verzorgen daar voor hen een onvergetelijke dag. (spel, theater, muziek, sport ens enz). In de universiteit hebben ze een Korczakruimte ingericht met foto's, literatuur en documentatie. De studenten zijn enorm gemotiveerd en velen gaan dan ook met verschillende Korczak-activiteiten door. Veel groepsleiders in de Nash Dom kampen zijn als student bij Roza begonnen. De traditionele Tataarse bruiloft en de ontmoeting met de Korczak studenten zorgden voor een hartverwarmende herinnering aan dit verblijf in een winters Kazan.

NIEUWE PUBLICATIES

Arie de Bruin neemt afscheid

Nee, niet als bestuurslid van de Janusz Korczak Stichting maar als voorzitter van de raad van bestuur van de Vereniging 'Kind en Onderwijs' te Rotterdam met meer dan 35 basisscholen onder haar hoede. Lezers van ons Bulletin zijn vertrouwd geraakt met zijn prachtige gedichten over kinderen. Maar we kennen Arie ook als een bezielde spreker als het gaat om de wijze waarop onderwijs met kinderen omgaat. En laten we vooral niet zijn onvergetelijke Cabaretgroep vergeten waarin vaak messcherp opvoeders en

leraren een spiegel werd voorgehouden.

Het is dan ook geen wonder dat Arie bij zijn feestelijk afscheid opnieuw alle aanwezigen op hart bond meer dan ooit echt naar kinderen te luisteren, hun behoeften te peilen en hen vooral niet te degraderen tot toetsobjecten. Hij hield een indrukwekkende afscheidsrede waarin de pedagogiek van Janusz Korczak centraal stond. Dit alles werd onderstreept met het aanbieden van een schitterende afscheidsbundel door hem geschreven en samengesteld, 'Iedere dag naar school'

We laten hieronder Jan van der Born aan het woord die dit prachtige boek recenseert.

Rest me nog te memoreren dat bij die gelegenheid op 11 februari de wethouder van onderwijs in Rotterdam Arie de Bruin de prestigieuze Erasmuspenning van de stad Rotterdam opspeldde.

'Iedere dag naar school', maar hoe ?

Arie de Bruin is 43 jaar lang niet alleen manager, maar vooral ook meester geweest. Als één van de weinigen is hij, wat zijn functie ook was, altijd meester gebleven en heeft hij als meester voor de klas gestaan. Dat zouden meer onderwijsbobo's moeten doen. Al die jaren is Arie, ook als bestuurslid van de Korczak stichting, niet alleen inspirator, maar ook de luis in de pels van de ontwikkelingen in het onderwijs geweest. Het boek geeft aan de hand van gedichten, columns en essays van de hand van Arie zelf hier een uitstekend overzicht van.

“Ach meesterlief, toe toets niet meer,
ik vraag het nou voor de honderdste keer.
Ach meesterlief, toe toets niet meer,
U weet toch wel dat ik zo echt niets leer!

En dan nu opgescheept worden met een minister, die al vanaf de peuteropvang wil gaan toetsen, die vindt dat het in het onderwijs draait om taal, rekenen en wiskunde, die wil scoren in de toptien van beste landen. Een minister dus die producten wil afleveren als bouwstenen voor de kenniseconomie. Een exportproduct dat ons opstuwt in de vaart der volkeren.

Misschien is het een idee haar het boek van Arie aan te bieden. Arie laat zich zelf inspireren door het ge-

dachtegoed van Korczak en citeert hem ruimschoots in zijn boek. Een kind heeft recht op respect en ruimte om zich te ontwikkelen. Een kind is meer dan de optelsom van de scores op taal, rekenen en wiskunde. Meer dan een etiket, dat we uit onmacht op het kind plakken, omdat er anders geen hulp komt.

Arie dicht:

*“Remco is een vlindertje dat fladdert in het rond,
wat is hier eigenlijk het probleem, bewegen is
gezond!”*

Leerkrachten en ouders moeten weer leren kijken naar kinderen in plaats van tabellen in te vullen en statistieken te berekenen. De volgende zin van Arie sprong er voor mij uit:

“Onze intuïtie komt ons nog wel eens te hulp: ”het voelt goed of juist niet”, maar je hebt al afgeleerd daar op te vertrouwen.

In plaats van dat je onderwijst wat de methode voorschrijft is de stelling van Arie “Je onderwijst wie je bent”. Waar het kind een verzameling van cito-scores wordt, wordt de professional een optelsom van competenties en de uitvoerder van regels en protocollen. Naast de portfolio competenties worden de competenties, die Korczak van belang acht voor een goede leerkracht gezet. Met kinderen praten, zelf klein durven zijn, kinderen mogen fouten maken en je moet van de kinderen willen leren. Zou de minister al van deze competenties gehoord hebben. Misschien ook beter van niet want dan moeten ze toch zeker meetbaar zijn, gescoord en getoetst kunnen worden. Ook het probleem van leren of opvoeden wordt kritisch onder de loep genomen.

Als pa of ma het niet meer weet,
te druk, veel aan hun kop,
een rook- of alcoholprobleem?
Wij lossen het wel op.

De school moet allereerst een leefgemeenschap zijn, waar niet alleen geleerd wordt, afgestemd op het unieke van dit kind, maar waar je ook geleerd wordt hoe je met elkaar omgaat: waardeoriëntatie en omgangskunde, essentiële zaken, die in de cito-toets niet zijn terug te vinden. “De school is meer dan een hoop stenen.” “Een gebouw waar kinderen dagelijks met elkaar samenleven moet een rijke omgeving zijn waarin zij zich veilig voelen en alle mogelijkheden krijgen zich te ontwikkelen.” Belangrijke waarden zijn verdraagzaamheid en tolerantie. In de school leven zwart en wit, alle denominaties, rijk en arm en knap en minder knap met elkaar samen. Kinderen worden als burger van onze samenleving geboren en

democratische vorming begint al op school, binnen de leefgemeenschap.

Wat bezielt je om leerkracht te worden? Arie benadrukt dat leerkracht worden niet alleen een beroep, maar ook een roeping is.

“Kinderen hebben behoefte aan een leraar die iets voor hen betekent, die hen nieuwe werelden laat zien, die hen inspireert, die hen perspectief geeft en die er voor hen is als het nodig is. Dat heet “aansluiten bij de behoefte van de leerling!”

Je moet je eigen carrièreperspectief voor een deel ondergeschikt maken aan wat de kinderen van je vragen, aan hun mogelijkheden. Maar hoe doe je dat als je afgerekend wordt op cijfers en diploma's? Het is duidelijk dat dit Arie, ook vanuit zijn Christelijke levensvisie, hoog zit. Daarom dit citaat:

“Natuurlijk, er moet veel gezaaid worden in het onderwijs: iedere dag! De aarde moet bewerkt worden, de stenen zoveel mogelijk verwijderd. De plantjes moeten gekoesterd worden, licht, ruimte en warmte krijgen. Maar dan hebben we nog geen enkele garantie dat er vanzelf opbrengsten komen en over de opbrengsten op langere termijn hebben we al helemaal geen greep.

Het huidige opbrengstgericht denken in het onderwijs irriteert mij: Het lijkt er op dat de mens een beetje voor God wil spelen en de wereld in zijn hand maakbaar zou zijn. Zelfs de ontwikkeling van kinderen wordt gereduceerd tot een maakbaar input-output-proces.”

Arie ten voeten uit. Maar zou de minister het snappen, zou het over komen? Arie haalt de volgende uitspraak van Korczak aan:

“Het is vervelend om klein te zijn. Respect en bewondering oogst alleen wat groot is en meer plaats inneemt”

Het is duidelijk wat Korczak hier bedoelt. Kinderen zijn klein en oogsten zelden respect en bewondering. Daarom moeten ze allemaal zo snel mogelijk als uitzonderlijke individuen tot de toptien gaan behoren. En de ratrace is begonnen. Maar soms groeien kinderen, zo maar uit zichzelf, uit tot uitzonderlijke volwassenen, die ons respect en onze bewondering ook daadwerkelijk verdienen. Dat kan blijkbaar ook zonder ratrace en ellenbogen werk. Arie de Bruin hoort wat mij betreft tot die categorie. Zijn boek en de boeken van velen anderen die hem hebben geïnspireerd zouden verplichte leesstof voor een minister van onderwijs moeten zijn. Dit boek waarin hart en hoofd elkaar op een harmonieuze wijze weten te vinden verdient het om door velen gelezen te worden.

Jan van der Born

GESIGNALEERD

Red het basisonderwijs

Op 25 januari 2011 werd het initiatief “Red het basisonderwijs” gelanceerd, in de vorm van een petitie die aan de Minister van Onderwijs zal worden aangeboden. Deze petitie keert zich tegen de regelzucht in het (basis)onderwijs en pleit voor meer vrijheid en verantwoordelijkheid voor de scholen en de professionals. De Korczak Stichting ondersteunt dit initiatief en riep haar donateurs op de petitie te tekenen. Op de website Red het basisonderwijs meer informatie over de actie en de resultaten.

Korczak in de Canon van het Sociaal Werk

Op de Canon van het Sociaal Werk staan veel Nederlandse, Vlaamse en ‘internationale’ sleutelfiguren uit de vele werksoorten van het ‘sociaal werk’. Van Joke Kool-Smit tot Sigmund Freud, van Elco Brinkman tot Michel Foucault en van Paolo Freire tot Theodore Dalrymple. Sinds begin december 2010 heeft ook Janusz Korczak een eigen plek gekregen, nu nog even bij de aanvullingen maar binnenkort in de afdeling Internationaal. Kijk op voor Korczaks plekje in de Canon.

Kinderombudsman

Vanaf april 2011 beschikt Nederland over een echte Kinderombudsman: Marc Dullaert. Dullaert (47) is oprichter en bestuursvoorzitter van de kinderrechtenorganisatie Stichting KidsRights en is grondlegger van de Internationale Kindervredesprijs. Daarnaast was hij jarenlang werkzaam in de mediawereld. In dat kader bezocht hij een vluchtelingenkamp in Sierra Leone en zag hoe slecht het gesteld was met de rechten van kinderen, wat heeft geleid tot de oprichting van de Stichting Kids Rights.

Vanaf april gaat Dullaert zich bezig houden met de rechten van kinderen in Nederland. In een interview met Trouw vertelt hij daarbij te denken aan kinderen die slachtoffer zijn van kindermishandeling, seksuele uitbuiting en mensenhandel, maar ook aan asielzoekerskinderen die lijden onder het vreemdelingenrecht. Eén van de eerste zaken waarop Dullaert zegt zich te zullen richten is het vergroten van de betrokkenheid van jongeren en preventie. Kinderen moeten voor alles weten wat hun rechten zijn. De Korczak Stichting onderschrijft dit belang voluit en zal waar nodig en mogelijk graag met de kindereombudsman samenwerken.

De Kinderombudsman is een substituut-ombudsman van de Nationale ombudsman, met een eigen werkgebied en een eigen verantwoording naar de Eerste

en Tweede Kamer. Meer informatie vindt u op www.dekinderombudsman.nl en <http://www.nationaleombudsman-nieuws.nl>

OPROEP

Nieuws van de Janusz Korczak Stichting per email ontvangen? Mail uw emailadres aan ons door: info@korczak.nl

Colofon

‘Het Janusz Korczak Bulletin’ is een uitgave van de Janusz Korczak Stichting en verschijnt 2x per jaar

Voor meer informatie kunt u contact opnemen met het secretariaat:

Postbus 70048
1007 KA Amsterdam
tel. 020 644 70 18
fax 020 644 81 54
info@korczak.nl
www.korczak.nl

Redactie Inge Smit, Theo Cappon en Anouk Brink
Foto's Theo Cappon, Stichting de Vrolijkheid
Opmaak Serge van Maris

Deze nieuwsbrief kunt u ook via uw e-mail ontvangen, stuur hiervoor een e-mail naar info@korczak.nl onder vermelding van Janusz Korczak Bulletin